

УДК 373.3.091.33:316.772.4/.5(045)

Жолобак І.М.
здобувачка освіти III курсу групи ПОСП-3,
Мукачівський державний університет
Попович А.М.
здобувачка освіти III курсу групи ПОПСОД-3,
Мукачівський державний університет
Брижак Н.Ю.
к.пед. наук, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розкрито основні дефініції дослідження. Розглянуто деякі інтерактивні методи навчання, які дозволяють формувати критичне мислення у здобувачів початкової освіти.

Ключові слова: інновація, інтерактивне навчання, інтерактивні методи навчання, нова українська школа, здобувачі початкової освіти.

The article reveals the main definitions of the study. Some interactive teaching methods are considered, which allow to form critical thinking in primary school students.

Key words: innovation, interactive learning, interactive teaching methods, new Ukrainian school, applicants for primary education.

Нова українська школа – це реформа МОН, яка передбачає створення такої школи, де діти будуть навчатися через діяльність, основна увага спрямована на розвиток компетентностей, а не запам'ятовування фактів. Державний стандарт чітко формулює мету початкової освіти – це всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості [4]. Здобувач початкової освіти має бути самостійним, комунікативним, з розвиненими цінностями та навичками роботи в команді. Тому зміни, які зараз відбуваються в освіті, потребують нових підходів щодо

організації освітнього простору, оцінювання навчальних досягнень, а також форм та методів навчання. Досягнення цієї мети можливе лише за умов оптимального вибору методів навчання. Згідно з п. 1 статті 55 закону України «Про освіту» педагогічні та науково-педагогічні працівники мають право на вільний вибір форм, методів, засобів навчання, виявлення педагогічної ініціативи [6]. Отже, питання оптимального вибору методів навчання та їх реалізації є одним із найактуальніших у педагогічній науці.

У дидактиці існує багато різноманітних підходів до виявлення сутності методів навчання, їх визначень, структури, що породжує проблему їх класифікації. Значний внесок у розвиток теорії методів навчання зробили А. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Бондар, Є. Голант, М. Данилов, М. Лернер, В. Паламарчук, О., Савченко М. Скаткін, О. Фізеші, Г. Товканець та ін.

Теорія інтерактивних методів і форм навчання викладена в роботах О. Біда, О. Васильєва, Г. Звенигородської, Н. Григор'євої, М. Кларіна та ін.

Мета статті – це уточнити сутність та особливості окремих інтерактивних методів навчання в початковій школі.

Інновація в освіті – це «введення нового в цілі, зміст, форми і методи навчання й виховання; в організацію спільної діяльності педагога й учня, вихованця» [3]. Інноваційне навчання, як зазначає І. Дичківська, ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностях, високих соціально-адаптаційних можливостях особистості [5].

Для того щоб використовувати інтерактивні методи в освітньому процесі, необхідно розглянути суть самого поняття інтерактивне навчання.

Слово «інтерактив», пояснюють О. Пометун та Л. Пироженко, прийшло до нас з англійської від слова «inter» – взаємний і «act» – діяти. Таким чином, інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [7].

Використання інтерактивних методів в процесі навчання здійснює певний вплив на розвиток учня: підсилює мотивацію навчання, спілкування з однолітками, збагачує життєвий досвід, активізує саморозвиток, дитина усвідомлює потребу в такому спілкуванні-взаємодії. Аналіз наукових досліджень [1; 2; 8] дозволив виокремити завдання, що вирішують інтерактивні методи навчання:

- активне включення кожного учня в процес засвоєння навчального матеріалу;
- підвищення пізнавальної мотивації;

- навчання навичкам успішного спілкування (вміння слухати і чути один одного, вибудовувати діалог, задавати питання на розуміння);
- розвиток навичок самостійної навчальної діяльності;
- визначення провідних і проміжних завдань, вміння передбачати наслідки свого вибору, його об'єктивна оцінка;
- виховання лідерських якостей;
- вміння працювати з командою і в команді;
- приймати на себе відповідальність за спільну і власну діяльність по досягненні результату

Сюди варто віднести крім мотиваційної спрямованості: активне включення в освітній процес, здобуття комунікаційних навичок, вміння працювати в команді, тощо.

Активні або інтерактивні методи навчання виокремлено на основі зміни ролі вчителя (замість ролі інформатора роль менеджера) та ролі здобувача освіти (інформація не мета, а засіб для засвоєння вмінь і навичок). Говорячи про інтерактивні методи навчання, то

Як відомо до активних методів навчання відносяться проблемні ситуації, навчання через діяльність, групова і парна робота, ділові ігри, драматизація, театралізація, творча гра «Діалог», «Мозковий штурм», «Круглий стіл», дискусія, метод проєктів, методи подиву, милування, впевненості, успіху, діалогу, метод евристичних питань, ігрове проєктування, імітаційний тренінг, організаційно-ділові гри (ОДГ), організаційно-розумові ігри (ОРІ), дискусія, синектика, флеш-вправи та інші [8, с. 160].

Разом з тим у початковій школі використовуються різні методи інтерактивного навчання, так, наприклад:

➤ методу побудови **«асоціативного куща»**. На уроці вчитель визначає одним словом тему, над якою проводитиметься робота, а учні згадують, що виникає в пам'яті стосовно цього слова. Спочатку висловлюються найстійкіші асоціації, потім – другорядні. Учитель фіксує відповіді у вигляді своєрідного «куща», який поступово «розростається». Цей метод універсальний, оскільки може використовуватися під час вивчення будь-якої навчальної дисципліни і на всіх етапах уроку;

➤ метод **«Мікрофон»** надає можливості кожному сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи власну думку чи позицію;

➤ **роботу в парах** можна використовувати для досягнення будь-якої дидактичної мети: засвоєння, закріплення, перевірки знань тощо. За умов парної роботи всі діти в класі отримують можливість говорити,

висловлюватись. Робота в парах дає учням початкової школи час подумати, обміняти ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед класом. Вона сприяє розвитку навичок спілкування молодших школярів, вміння висловлюватись, критичного мислення, вміння переконувати і вести дискусію;

➤ **робота в групах** надає всім учасникам можливість діяти, практикувати навички співробітництва, міжособистісного спілкування. Роботу в групах в початковій школі слід використовувати тоді, коли необхідно розв'язати проблему, з якою важко впоратись індивідуально та коли одним із очікуваних результатів є набуття навичок роботи в команді;

➤ **«Мозковий штурм»** є відмінним методом для використання досвіду учнів з метою розв'язання проблем та розробки ідей. Метод найкраще спрацьовує в групах у кількості 5-7 осіб;

➤ **«Мозаїка»** дає можливість молодшим школярам працювати разом, щоб вивчити значну кількість інформації за короткий проміжок часу, а також заохочує допомагати один одному вчитися навчаючись. Під час роботи за допомогою методу «мозаїка» вчитель початкової школи пропонує учням самостійно опрацювати матеріал і законспектувати його в один із розділів таблиці за певний час та ін.

Як бачимо інтерактивні методи відіграють важливу роль у сучасному освітньому процесі початкової школи. Їхня перевага полягає в тому, що молодші школярі засвоюють рівні пізнання, у класах збільшується кількість учнів, які свідомо засвоюють навчальний матеріал. Учні займають активну позицію у засвоєнні знань, зростає їхній інтерес у сприйманні знань. Значно підвищується особистісна роль учителя – він є лідером, організатором. Але необхідно зазначити, що проектування і проведення уроків за інтерактивними технологіями потребують, перш за все, компетентності в цих технологіях учителя початкової школи, його вміння переглянути і перебудувати свою роботу з здобувачами початкової освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біда О. Структура і методика інтерактивного уроку / О. Біда // Початкова школа. – 2009.– № 7. – С. 4–12.
2. Васильєва О. В. Організація інтерактивного навчання в початковій школі/ О. В. Васильєва // Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Серія «Педагогічні науки». – 2015. – Вип. 67. – С. 80–85.
3. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник. / С. Гончаренко. – Вид. 2-е, доп. і випр. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.

4. Державний стандарт початкової освіти затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352с.
6. Про освіту: Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
7. Пометун О. Інтерактивні технології навчання : теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А. П. Н., 2002. – 136 с.
8. Роєнко Л. Використання інтерактивних технологій на уроках рідної мови в початкових класах / Л. Роєнко // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. – 2009. – Ч. 3. – С. 159–165.

УДК 37.091:373/.3/.5(477)(045)

Кобаль Є. М.
студентка курсу ПО-1сп,
напряму підготовки 013 «Початкова освіта» ОС «Бакалавр»
Мукачівський державний університет
Фенчак Л.М.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті розкрито зміст поняття «освітній простір», висвітлено його роль у забезпеченні активної взаємодії здобувачів початкової освіти. Авторами обґрунтовано що нове освітнє середовище за концепцією НУШ – це сучасний освітній простір, який поєднує відповідні психолого-педагогічні умови, засоби і педагогічні технології з метою ефективної навчальної співдіяльності учнів, учителів та батьків.

***Ключові слова:** освітній простір Нової української школи, навчальні осередки, ранкова зустріч, здобувач початкової освіти.*

The article reveals the meaning of the concept of «educational space», substantiates its role in ensuring active interaction of primary education students. It is highlighted that the new educational environment according to the concept of NUS

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>